

Strategia da biodiversitad dal Grischun 2023–32

En ses program 2021–2024 ha la Regenza grischuna fixà la finamira da mantegnair e da rinforzar la biodiversitad sco er la cuntrada natirala e culturala per las generaziuns futuras. En quest rom è l'administraziun vegnida incumbensada d'elavurar ina Strategia da biodiversitad dal Grischun (SBD GR) (punct central da svilup 9.1). Il post responsabel è l'Uffizi per la natira e l'ambient (UNA). La Strategia da biodiversitad metta il focus sin quellas valurs natiralas e sin quellas prestaziuns dal sistem ecologic, ch'ils umans dad oz e las proximas generaziuns grischunas dovran il pli urgentamain – en spezial en temps da la midada dal clima.

Perquai èsi impurtant

La biodiversitad è chapital natiral ed uschia in element essenzial da la ritgezza dal chantun Grischun. Gist en ils territoris da muntogna èn systems ecologics intacts absolutamain centrals per il bainstar da la glieud che viva là. Tranter auter èn els ina premissa indispensabla per il mantegniment da las funcziuns dal gaud, per la produziun agricola sco er per la chatscha e per la pestga. La diversitad biologica è plinavant il «chapital da basa» per il turissem da stad. Perdidas da chapital natiral èn percenter colliadas cun custs considerabels e cun dischavantatgs economics.

Uschia reagescha il chantun sin las quatter pli grondas sfidas

- **Stgaffir ina chapientscha cuminaivla:** Tut las acturas ed ils acturs enconuschan il stadi da la biodiversitad en il Grischun ed èn conscients da las quatter pli grondas sfidas. Quai pussibilitescha in engaschament pli intensiv a favur dal mantegniment e da la promoziun dal chapital natiral ed uschia er dal patrimoni natiral per las proximas generaziuns.
- **Maletg dal futur per ina tenuta cuminaivla:** L'engaschament pli intensiv a favur da la biodiversitad è orientà al suandant maletg dal futur: «La biodiversitad è fitg multifara ed è buna da reagir sin midadas (resilienza). La biodiversitad e sias prestaziuns dal sistem ecologic vegnan mantegnidas a lunga vista.»
- **20 empermischuns da finamiras a las proximas generaziuns grischunas** fixeschan la direcziun per l'agir da la Regenza e per la collavuraziun tranter ils uffizis cun ulteriuras acturas ed ulteriurs acturs da las vischnancas e da las organizaziuns professunalas.
- **Var 30 mesiras prioritarias, orientadas als resultats** èn definidas. Quellas pon vegnir mesiradas, las responsabladads èn attribuidas ed il basegn da resursas è stimà.
- **Quatter princips** furman il fundament per la Strategia da biodiversitad dal Grischun e per sia realisaziun.
- **Nus giain la «via grischuna»** che cumpiglia savida fundada, avertadad per bunas ideas e per soluziuns pragmaticas en in barat gist sco er acceptanza per decisiuns transparentas e bain ponderadas. Quest princip na vala betg mo, dentant cunzunt per ir enturn cun conflicts d'interess.

Far il dretg mument quai ch'è realisabel

La SBD GR vegn realisada cun clerhas mesiras en duas etappas (2023–2028, 2029–2032). Ils uffizis ch'èn responsabels per ils temas respectivs, restan sco fin ussa cumpetents per prender las mesiras da biodiversitad en lur champ professunal. Il stadi da realisaziun da tut las mesiras vegn registrà mintg'on, ed ils departaments sco er ils uffizis participadas vegnan infurmads en chaussa. In'evaluaziun intermediara vegn nizzegiada vers la fin da l'emprima etappa da realisaziun, quai per integrar las enconuschientschas en las mesiras ed en ils instruments da l'etappa suandanta. L'effect ecologic vegn controllà periodicamain.

La Strategia da biodiversitad dal Grischun po vegnir realisada en il rom dal dretg vertent. Ella na remplazza u na rinforza nagins programs, naginas planisaziuns u nagins projects currents, mabain stgaffescha sinergias e serra largias.

Maletg dal futur

La biodiversitad è fitg multifara ed è buna da reagir sin midadas (resilienza).

La biodiversitad e sias prestaziuns dal sistem ecologic vegnan mantegnidas a lunga vista.

Champ d'acziun I: Spazis da viver

Finamira A: Mantegnair spazis da viver liads a l'aua

Finamira B: Dapli auas pitschnas, zonas umidas ed uas cun ina diversitad structurala pli gronda

Finamira C: Mantegnair spazis da viver ecologicamain anc intacts

Finamira D: Biotops segirads e tgirads adequatamain

Finamira E: Biotops revalitads

Finamira F: Dapli reservats da guaud ed inslas da laina veglia

Finamira G: Mantegnair la biodiversitad dal terren

Champ d'acziun II: Colliaziun dals spazis da viver

Finamira H: Diversitad structurala da las midadas tranter il guaud e la cuntrada averta

Finamira I: Meglra permeabilitad da la cuntrada per animals

Finamira J: Surfatschas verdas publicas ecologicamain pli preziusas

Finamira K: Diversitad structurala pli gronda da la cuntrada cultivada e da la qualitat da las surfatschas per promover la biodiversitad

Finamira L: Rivas naturalas cun diversitad structurala

Champ d'acziun III: Spezias e diversitad genetica

Finamira M: Meglier stadi da spezias prioritarias naziunalas

Finamira N: Mantegniment da la diversitad genetica

Finamira O: Franar neobiotas invasivas

Champ d'acziun IV: Responsabladad sociala

Finamira P: Dapli savida e cussegliaziun per gruppas professionalas relevantas

Finamira Q: Meglra sensibilisaziun da la populaziun

Finamira R: Meglra sensibilisaziun da las regiuns e da las vischnancas

Finamira S: Dapli savida davart il stadi e davart il svilup da la biodiversitad

Finamira T: Rinforzar las chadainas da valorisaziun, gidar a mantegnair ils abitadis decentralis ed uschia las cuntradas cultivadas e la biodiversitad ch'è dependenta da questas cuntradas

Principis

1. Tuttas e tuts profitan da la biodiversitad e da sias prestaziuns. Tuttas e tuts surpiglian uschia responsabladad e prestan lur contribuziun per mantegnair la biodiversitad.
2. Las surfatschas per promover la biodiversitad ston avair ina gronda valor ecologica. Sch'i sa tracta da promover ils objects naturalis, ha la qualitat la precedenza envers la quantitat.
3. Las resursas finanzialas vegnan primarmain impundidas là, nua ch'ellas han in effect grond ed a lunga vista.
4. Cun tractar ils conflicts d'interess vegnan prendidas en mira soluziuns equilibradas e vegn respectada l'equivalenza fundamentala dals temas. Nus gjain la «via grischuna» che cumpiglia savida fundada, avertadad per bunas ideas e per soluziuns pragmaticas en in barat gist sco er acceptanza per decisiuns transparentas e bain ponderadas.

Il proceder dal chantun

La SBD GR è vegnida elavurada en il rom d'in process cooperativ ch'è stà transparent per tut las parts involvidas. En il rom da l'organisaziun dal project èn ils posts da servetsch ed ils secturs pertutgads, las gruppas d'interess sco er ulteriuras personas interessadas vegnidas integradas en la lavur. Tut ils cuntegns èn vegnids rectificgads ensemen cun la gruppa chantunala spezialisada «Biodiversitad» e deliberads da la gruppa directiva «SBD GR».

Accordà ils puncts da contact, stgaffi sinergias e serrà largias

Ils puncts da contact da la SBD GR èn accordads cun las activitads currentas per mantegnair e per promover la biodiversitad (p.ex. mesiras per promover la biodiversitad en il sector da l'agricultura, Strategia da biodiversitad forestala dal Grischun, Program d'aglomeraziun Cuir). La SBD GR cumpiglia ultra da quai il champ d'acziun «biodiversitad da la strategia grischuna da clima». Las pretensiuns da la Confederaziun areguard in concept general chantunal per promover las spezias ed ils spazis da viver sco er areguard la planisaziun da las colliaziuns vegnan medemamain accumuladas cun questa Strategia da biodiversitad; la premissa per survegnir agids finansialis globals da la Confederaziun per il sector da la protecziun da la natira per la proxima perioda da program 2025–2028 è pia ademplida.